

Franca Jarach נעצרה ביום 25.6.76 בגיל 18.

תאריך לידה: 19.12.1957

אזרחות בעת המעצר:

ארגנטינית – מספר זהות: 6.312.447

איטלקית.

CONADEP תיק מס' [2603] C4489

האם: Vera Vigevani de Jarach.

שם האב: Giorgio Jarach ז"ל.

תיאור בקצרה של המקרה: Franca נחטפה ברחוב. לא ידועים פרטים על המקרה. אף אין מידע בדוק על מקום מעצרה. 15 יום לאחר מעצרה התקשרה בטלפון ולא התקבל שום מידע לאחר מכן. ב-2000 התקבלה עדות של ניצולה מ-ESMA שראתה אותה שם. כנראה באמצע יולי 1976 "הועברה" והושלכה ממטוס לנהר.

השערות לגבי מקום הקבורה:

הושלכה לים באמצע יולי 1976.

אנשים הקשורים למקרה:

ESMA.

עדויות על הימצאה של פרנקה במעצר:

Marta Alvarez סיפרה שראתה אותה 3 פעמים ב-ESMA.

תיק מארכיון משרד החוץ (א"מ חצ 7119/47) – תקציר:

יש דף אחד עם מידע על המקרה, הפניות שעשו ההורים לגורמים שונים. בכתב יד צוין שנחטפה ביום 25.6.76 ושדיברה בטלפון עם הוריה ב-11.7.76.

עדות שנמסרה על ידי האם Vera Vigevani de Jarach בשימוע בבואנוס איירס ביום

10.9.2001.

שמי ורה ויז'ווי יאראק, ובתי פרנקה נחטפה ב-25.6.76.

הסיפורים תמיד מספרים אותם מהתחלה לסוף, אבל אני אתחיל מהסוף כי נודע לי לא מזמן על הגורל של בתי ולאור אותו מידע יהיה לכם ברור.

נודע לי על גורלה מהרצון הטוב של ניצולה מ-ESMA (בית ספר למכונאות של חיל הים), ומצוות האנתרופולוגים. הצוות הזה לא רק חוקר ובודק את הגופות אלא גם מצליבים מידע. בשנים האחרונות קיבלו מידע מהניצולים האלה שהם בסיסיים אל מנת להכיר את המציאות של מה שקרה במחנות ריכוז ובמקומות לא חוקיים אחרים, בהם היו ונרצחו הנעלמים. כמעט בסוף השנה שעברה אישה שחייתה כשנתיים וחצי ב-ESMA, שהכירה מקודם את פרנקה, ואשר אישרה לי למסור את שמה – Marta Alvarez מרטה אלוורס, סיפרה לי כל מה שקרה.

ב-25 ביוני ובימים הסמוכים נחטפה קבוצה של 5 איש, שיחד עם פרנקה וכל האנשים היו שייכים לקבוצה קטנה של איגוד מקצועי של גרפיקאים. הם השתייכו ל-Juventud Peronista (נוער פרוניסטי), והיו קשורים ל-Montoneros.

האישה הזו סיפרה שבמשך שהותה ראתה 3 פעמים את פרנקה, הצליחה לדבר איתה, וסיפרה לי שאותו אדם שהיה ממונה עליה ב-ESMA היה ממונה גם על פרנקה.

היא שמעה את השם של פרנקה ומכיוון שהיא זכרה ביקשה לראות אותי. סיפרה שפרנקה היתה מאוד שלמה עם עצמה והיתה בסדר, גם היה לה חוש הומור, למשל להגיד שפה כמעט ולא נותנים אוכל אז אין צורך לעשות דיאטה כדי לרזות.

ברגע שהוא אף אחד ב-ESMA, בו היו אלפים, לא ידע מה יהיה גורלו, למרות ההתעללות, העינויים, היא סיפרה שפרנקה היו הרבה תקוות, שאנחנו הוריה נצליח לשחרר אותה. או שעקב התנאים הפוליטיים, "ילבינו" אותה והיא תעבור למעצר חוקי.

פרנקה נעלמה ב-25 ביוני ו-20 יום לאחר מכן, כלומר במחצית יולי 1976, כמחצית האנשים שהיו בבית הספר למכונאות זרוקים על הרצפה, קשורים עם תחבושות על הפנים, שהתעללו בהם,

הוציאו אותם משם לטיסות המפורסמות. נדמה לי שאתם יודעים מה היו הטיסות האלה. תאריך זה מתאים לכניסה של הרבה אחרים שנחטפו ונעלמו באמצע יולי. לא מזמן קיבלתי עדות לספר שאני כותבת מהניצול היחידי של משפחת Tarnopolsky. הם נכנסו לבית הספר למכונאות של חיל הים באמצע יולי.

עכשיו נחזור אחורה, ונספר לכם עליה ועל החיפוש אחריה. בעלי נפטר לפני 10 שנים, שנינו מקבוצת המהגרים מאיטליה בשנת 39 בגלל הרדיפות הנאציות. אני הייתי בת 11 ובעלי לעתיד דאז היה מתבגר. היכרנו בקהילה הקטנה, הכרנו צעירים מאוד, התחתנו צעירים מאוד, ופרנקה נולדה (חיכינו לה מאוד) לאחר 8 שנים של נישואים. תארו לכם משפחה בורגנית, אבא מהנדס, אני עיתונאית, ופרנקה ילדה שמהתחלה אהבו אותה, ושהיו לה הרבה הזדמנויות ללמוד וליהנות מהחיים. כך שעד גיל 18 חייה היו מלאים, זה משחו שמספק אותי. היתה תלמידה מצטיינת, היתה חברה של דוניביץ' מבית ספר Nacional Buenos Aires, ממנו נעדרים 104 תלמידים מן המניין ובוגרים.

זוכרים אותה היטב בבית הספר עד היום, המורים, והיא היתה נושאת הדגל של בית הספר. הציונים שלה הגיעו ל-10. אך היתה גם תלמידה מאוד פופולרית כי השתתפה בכל הפעילויות של בית הספר. מאז שהיתה קטנה היה לה חוש צדק עמוק, וצורך בעולם טוב יותר. קצת לפני היעלמותה היתה בדעה שהמהפכה צריכה להתקדם דרך החינוך, כך שבאוניברסיטה למדה חינוך. היתה לה פעילות פוליטית בבית הספר, שם התרחשה פעילות פוליטית רבה. בו היו תקופות ארוכות של דיכוי, ואחר כך תקופה ארוכה של חופש גדול ודמוקרטיה. ובתקופה זו היתה להם הזדמנות להשתתף בפרוייקטים לשינויים בבית הספר, אך החלום היה שכל ההטבות שהיו לקבוצה הזו בקרב משפחתן יהיו בצורה דמוקרטית בשביל העם כולו. היו הרבה אירועים בבית הספר בהם השתתפה בתי, עד שמגיע המשטר הצבאי והדיכוי המחודש. פרנקה השתתפה באסיפה שהיתה אסורה לגמרי, והיא ועוד 13 תלמידים, 14 סה"כ, קיבלו עונש וסולקו מבית הספר. כמה ימים אחר כך קיבלו אותם בחזרה – את כולם למעט פרנקה, שהיתה נושאת הדגל והיא הרגישה נעלבת ולא רצתה לסבול עוד את האווירה המדכאה של בית הספר. אז לאחר כמה חודשים נבחרה בכל המקצועות וסיימה את הלימודים בבית ספר אחר. לאחר זמן נודע לי שהיתה פעילה ב-Unión de Estudiantes Secundarios הפרוניסטי. אני רוצה להבהיר שהמשפחה שלנו היא אנטי פרוניסטית, ופרנקה שהיתה מאוד ביקורתית גם היתה אנטי פרוניסטית, אך כמו הרבה מהתקופה ההיא עברה לצד הפרוניסטי כי חשבו שזה הצד של העם. מכל הפעילות שלה נראה שרצתה עולם טוב יותר.

היא סיימה את בית הספר התיכון, והתחילה לעבוד. היו לה שני חברים שהם ממשיכים להיות כמו בנים בשבילי. זה חשוב כי זה חלק ממה שאני קוראת חיים שלמים או מלאים. כל כך מעט שנים הצליחה לחוות את האהבה. אחת הפעילויות שלה היתה ללכת לסדנה גרפית ללמוד. כשהאישה סיפרה לי על קבוצת גרפיקאים, זה נתן לי להבין שזה נכון. היא הלכה פעם בשבוע לסדנה, ואחר כך אכלה צהריים אצל אמי. כשהיא נעלמה המקום הראשון שבעלי הלך לשם זה הסדנה הזאת ולא ידעו כלום.

ב-25 ביוני, יום חורף, יום שישי, אנחנו נסענו למקום שנסענו לשם בסופי שבוע – ל-Tigre. יש סברה ואני מאמינה בזה שחטפו אותה בבית קפה ששמו Exedra, הממוקם ב-Córdoba ו-Carlos Pellegrini. היא צלצלה לחבר שלה, ואמרה שאיבדה את הארנק שלה ואת התעודות שלה, ושתנסה למצוא אותם, וזה הדבר האחרון שידוע.

מידע זה התקבל על ידי החבר ועל ידי ספר שנכתב על פרנקה על ידי חבר שלי בשם Shulansky. וגם ממנהל בית הספר בתקופה הדמוקרטית Raúl Aragón. לאחר שהחבר הודיע לנו התחיל החיפוש שלנו. קודם כל המשטרה, הגשנו בקשה לחיפוש בן אדם. בהתחלה גם בתי חולים וחדרי מתים. אחר כך כל הצעדים הרשמיים, משרד הפנים, מחנות צבאיים, הגוף הראשון של הצבא, חיל הים, צלב אדום בינלאומי, אמנסטי, סנטורים וחברי הפרלמנט בארצות הברית (בתקופת קרטור), שגרירות ארצות הברית וכמובן גם שגרירות איטליה, שבהתחלה לא התקבלנו יפה, דלתות השגרירות היו סגורות. אבל בסוף הצלחנו להיכנס, מישהו קיבל אותנו בחום, זה לא היה השגריר, אלא Bernardino Uzio. הגענו לכמרים לכל הרשויות האפשריות של הכנסייה.

בעלי הלך לדאיה פעם אחת ובשגרירות ישראל הייתי פעם אחת עם קלרה ויינשטיין ועם קבוצת נשים, אני לא זוכרת מי קיבל אותנו, רן קוריאל קיבל אותנו יפה מאוד, והשגריר שמורק לא היה באותה ישיבה.

אבל עבדתי יותר במישור האיטלקי, נסעתי לאיטליה ונפגשתי עם הנשיא והאפיפיור, כולם הבטיחו במילים טובות אבל דבר לא קרה. כמו בכל המקרים.

אפרים : כמה זמן לקח עד שפנית פעם ראשונה לשגרירות כלשהי?
ורה : חודשיים.

אפרים : ואז כבר פרנקה לא היתה בחיים.
ורה : לא. כבר לא. עכשיו יש אירוע חשוב מאוד, וזה צלצול מפרנקה.
אז היינו בבית עם הרבה אנשים, היה לנו מזל, היתה הרבה סולידריות. 15 יום לאחר היעלמות פרנקה צלצל הטלפון, ואנחנו כבר התקנו מקלט / מזכירה אלקטרונית.
בעלי ענה לטלפון, ופרנקה היתה ואמרה שהיא עצורה בביטחון פדרלי. (דבר שלא היה נכון לאור מה שנודע אחר כך). נותנים לי אוכל וביגוד, ונותנים לי תרופות אם אני זקוקה להם.
בעלי שאל מתי לבוא לקחת אותך, אז היא ענתה: אבא אני חייבת לדבר אתך בספרדית, כי דיברנו איטלקית בבית. ואמרה יודיעו לך, ושאלה מה שלום אמא והחבר שלי, ונתראה בקרוב. זה מוקלט וזה הצלצול האחרון בו שמענו את קולה.

קאופמן : מעדויות אחרות הבנתי שמדובר בשיטה על מנת לבלבל את המשפחה, וכדי שלא יחפשו אותה מיד, זו שיטה שהשתמשו בה לפני הטרנספר.
ורה : כמוכן. אנחנו רק הבנו את זה מאוחר יותר. בעלי אכן פנה לבטחון פדרלי.
עוד לפני שפנינו לשגרירויות התקשר אלי חבר שלנו מאיטליה, ושאל אם פנינו ל-CELS, ואני אמרתי מי זה ה-CELS? ואז הלכנו לדבר עם CELS, פנינו לכל הארגונים לזכויות אדם כאן וגם בינלאומיים והתחלנו להפעיל חברים. מכיוון שעבדתי בסוכנות הידיעות האיטלקית הלכתי לכל מסיבות העיתונאים של העיתונות הזרה עם מכתבים בשביל אנשי הצבא וכולם. התחננתי. חברים ניסו לעזור לנו גם ממדינות אחרות. הכרתי את פרימו לוי. קיבלנו הרבה תמיכה. וכאן, היה משהו חשוב שזה להכיר את אותם אנשים שנמצאים באותו מצב שלנו. נוצרה מעין אחווה בינינו.
אני לא יודעת מה תוכלו למלא מבין כל הציפיות שלי, כי אתם לא יכולים לתת לי אישית משהו אבל יכולים לתת לכולם משהו. אני לא מתייחסת לאפשרות לאתר כמה גופות, שזה אמנם חשוב, ידוע לנו היטב שבכל התרבויות צריך לאשר את המוות באיזשהו טקס.
כהוכחה יש הזדמנויות שאנחנו הולכים לשפת הנהר וזורקים פרחים לנהר.
וגם הפארק לזיכרון שהוקם ליד הנהר.
ובכן אני מצפה שתגיעו לאמת במקרים רבים, והאמת הכללית הנוגעת לנו, במקרה של הנעלמים היהודים שלא נחטפו בגלל היותם יהודיים, אבל שכן התעללו בהם יותר קשה בשל היותם יהודים.
זה היה נושא מכריע לגבי החלטה לגבי המוות.
אני מאמינה בנושא הזיכרון, פה ובישראל, הייתי לפני שנה בישראל, בקיבוץ יבנה שם יש לי קרובים, ובאיזו ישיבה דיברתי הרבה על זה, ושמתי לב שהצעירים ידעו מעט על כך, אך הרושם שזה עשה עליהם היה גדול.

פיני : חשוב לנו שכתוצאה מהמחקר שלנו ייבנה מערך שיעורים שיבטיח שדברים כאלה גם לא יקרו בעתיד, כי הרשעות כנראה שאין לה גבולות. וזה יכול לקרות בכל מקום אחר.
ורה : זה מה שאמר פרימו לוי, שמה שקרה יכול לחזור.
רוצה להוסיף שקצת לפני האירועים האלה הייתי בפראג. וכמוכן ביקרתי בשכונה היהודית. וברגע שהוא היתה תערוכה על טרזינשטאט. כשחזרתי סיפרתי על זה לפרנקה, זה עשה עלי רושם מאוד חזק, שהאנשים שנמצאו בשבי שמרו על הכבוד והתרבות, ההורים שלימדו את ילדיהם, הצגות תיאטרון, עידוד האמנות. והיא התרשמה מאוד מזה.
ואחר כך כשלא ידעתי איפה היא, חשבתי אולי פרנקה זוכרת, והיא ניסתה לעשות אותו דבר.
כאשר דיברתי על מה שעשיתי עם היהודים שכחתי את מרשל מאיר שקיבל אותנו באופן נפלא.